

İLKÖĞRETİM BİRİNCİ KADEME ÖĞRENCİLERİNİN OKUL YÖNETİCİLERİNE İLİŞKİN METAFORLARI *

Emel TÜZEL **

Demet ŞAHİN ***

Öz

Bu araştırmanın amacı ilköğretim birinci kademe öğrencilerinin okul yöneticilerine ilişkin algılarını çizdikleri resimler ve kullandıkları metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarmaktır. Bu amaçla öğrencilerden okul yöneticilerini resmeden birer resim çizmeleri ve “okul müdürü” ve “müdür yardımcısına” ilişkin metafor üretmeleri istenmiştir. Kolay ulaşılabilir örnekleme yönteminin kullanıldığı araştırmanın katılımcıları 2012-2013 eğitim öğretim yılında Ankara ili Kazan ilçesinde yer alan iki ayrı ilköğretim okulunun birinci kademe öğrencilerinden oluşmaktadır. Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre öğrencilerin “okul yöneticisi” olarak daha çok okul müdür ve müdür yardımcısını birlikte algıladıkları; okul müdürünü ve müdür yardımcısını en çok odalarında, öğrencilere yakınlık açısından değerlendirildiğinde öğrencilerin karşısında ve olumlu bir durum içerisinde resmettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Resimlerinde benzetme (metafor) kullanan öğrencilerin tümünün olumlu figürler kullandığı belirlenmiştir. Öğrencilerin okul müdürü ve müdür yardımcısına ilişkin ürettikleri metaforların ise “kişisel özellikler” ve “görevler” kategorileri altında yer aldığı görülmüştür. Okul müdürünün ve müdür yardımcısının kişisel özelliklerine ilişkin en çok üretilen metaforlar “iyi bir insan” kategorisi altında yer alırken; okul müdürünün görevlerine ilişkin en çok üretilen metaforların “yönetim”, müdür yardımcısının ise “eğitime (bilgi verme)” kategorisi altında yer aldığı ortaya koyulmuştur.

Anahtar Kelimeler: *Metafor, okul yöneticileri, ilköğretim öğrencileri.*

* *24-26 Mayıs 2012 tarihleri arasında Rize’de düzenlenen 1.. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu’ unda sunulmuş olan “İlköğretim Birinci Kademe Öğrencilerinin Yönetici Metaforları” başlıklı bildirinin yeniden düzenlenerek genişletilmesiyle meydana getirilmiştir.

** Arş.Gör.Dr. Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi, e-posta adresi: emel.tuzel@gop.edu.tr

*** Arş.Gör.Dr.Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi, demetsahin1142@gmail.com

ELEMENTARY SCHOOL FIRST LEVEL STUDENTS' METAPHORS ABOUT SCHOOL DIRECTORS

Abstract

The purpose of the present study is to elicit elementary school first level students' perceptions of the school director through drawings and metaphors. For this purpose, the students were asked to draw a painting depicting the school director and to generate metaphors related to the school director and vice director. The participants of the study were selected through convenience sampling method from two different elementary schools located in Kazan district of Ankara in 2012-2013 school year. In the analysis of the data, content analysis method was employed. The findings of the study revealed that usually the school director and vice director are considered together as the director of a school, they mostly described them in their offices and usually distant from the students and mostly in positive situations. All of the students using metaphors in their drawings made use of positive metaphors. The metaphors generated by the students can be subsumed under the categories of "personal characteristics" and "duties". The most commonly generated metaphors related to personal characteristics of the directors can be grouped under the category of "good people" and the most commonly generated metaphors in relation to their duties can be grouped under the category of "management" for the school director and "informing" for the vice school director.

Key Words: *Metaphor, school directors, elementary school students*

1.GİRİŞ

Nesneler, olaylar, kavramlar ve durumlara ilişkin düşünceleri aktarmanın farklı yolları vardır. Ressamlar sadece bir kaç fırça darbesi ile düşüncelerini aktarırken, söz yazarları (yazarlar) bir kelimeye birden fazla anlam yükleyerek okuyucu ile iletişim kurar. Araştırmacılar ise üzerinde derinlemesine inceleme yaptıkları durumlar (olgu, kavram, nesne) hakkında veri toplayarak okuyucuya bütüncül bir rapor sunar. Raporun oluşturulması aşamasında veri toplama aracı olarak birden fazla yöntem başvurulabilir. Araştırmalarda olay, nesne ya da kavramla ilgili düşünce ve algıları ortaya çıkarmak için değişik yöntemler kullanılır ve

semboller aracılığıyla nesnelere, ilişkilere ve fikirlere değer ve anlam yüklenmeye çalışılır (Yalçın ve Erginer, 2012).

Veri elde etmek için kullanılan yöntemlerden bir tanesi de metaforlardır. Bireylerin düşüncelerini ifade etmede kullandıkları en önemli unsurlardan birisinin dil olduğu düşünülürken, iletişim süreci içerisinde anlatılmak istenen kavramı ifade ederken ifadeye güzellik katan, anlatılanı daha anlaşılır hale getiren metaforların anlatımı kolaylaştırmak için kullanılan yollardan bir tanesi olduğu söylenebilir. Aslında çoğu kişi tarafından anlatıma retorik ve şiirsel bir anlatım katmak için kullanılan metaforların, bundan öte bir işlevi bulunmaktadır (Lakoff ve Johnsen, 2003). Metaforlar (benzetmeler, eğretilmeler, istiareler, mecazlar) olayların oluşumu ve işleyişi hakkında düşüncelerimizi yapılandıran, yönlendiren ve kontrol eden en güçlü zihinsel araçlardan biridir (Saban, 2004). Metaforlar, soyut kavramları anlamak ve soyut akıl yürütmeyi gerçekleştirmek için kullanılan bir anahtar mekanizması gibidir. Bireyin gündelik davranışları da, aslında gündelik hayat deneyimlerine ilişkin mecazi yaklaşımlarını gösterir (Gibson ve Zellmer-Bruhn, 2001). Metaforların, insanların gerçek dünyadaki olayları kendi zihinsel filtrelerinden geçirerek oluşturduğu bilişsel anlamlar olduğu söylenebilir. Ayrıca metaforlar bireyi kendisini çevreleyen dünyayı değerlendirmek ve kavramak için bir pusula görevi görmesinin yanında, benzetime ve açıklamaya dayalı işlevleri de vardır (Nikitina ve Furuoka, 2008: 194). Bir deneyim ögesinin başka bir deneyim ögesi açısından kavranmaya çalışıldığı durumlarda kullanılan ve A'nın B olduğunun (veya gibi olduğunun) örtük veya açık olarak belirtilmesiyle oluşan metaforların, genellikle söylemi süslemeye yönelik bir söz sanatından ibaret sayılmakla birlikte, aslında bunun ötesinde bir öneme sahip olduğu ve "bir düşünme ve görme biçimi" olarak karşımıza çıktığına dikkat çekilmesi de gerekmektedir (Morgan, 1997: 14).

Metaforlar eğitim yönetimi, müfredat geliştirme ve plânlama; öğretim alanı gibi eğitimin çeşitli alanlarında kullanılabilir. (Döş, 2010; Arslan, Bayrakçı, 2006). Ayrıca eğitim alanında da anlaşılmayan, anlaşılması zor olan konularda veya bazı kavram, algı ve tutumları daha anlaşılır ifade etmede kullanılabilir (Döş, 2006).

Metaforların, analiz edilmek istenen kavramlarının nasıl algılandığını ortaya çıkarmaya katkı sağladığı düşünülürse metaforlar sayesinde de okul ortamı içerisinde yöneticilerin öğrenciler tarafından nasıl görüldüğü ortaya çıkarılabilir (Cerit, 2008). Bundan hareketle, öğrenci algılarına göre okul yöneticilerinin okulun işleyişinde üstlendikleri görevlerinin ve sergiledikleri öğretimsel liderlik rollerinin ortaya koyulabileceği ayrıca öğrenci algılarına göre “okul yöneticisi” kavramının yeniden tanımlanabileceği düşünülebilir.

Okulların amaçlarına ulaşma sürecinde rol oynayan en önemli faktörlerden bir tanesi de okul yöneticileridir. Okulun belirlenen hedeflere ulaştırılmasında yöneticilerin öncülük etme gibi önemli bir görevi olmakla birlikte, kurumdaki öğrenci, öğretmen ve çalışanlardan aldığı güç okul yöneticileri açısından büyük önem arz etmektedir. Okul yöneticileri, aynı zamanda öğretimsel liderlerdir. Okul yöneticilerinin her türlü yönetim faaliyetleri esnasında sürekli etkileşim halinde bulunduğu kişiler olan öğrencilerin okul yöneticileriyle ilgili zihinlerinde çeşitli algılar oluşacağı bir gerçektir. Bu algıların niteliği ise öğrenciler ile okul yöneticilerinin karşılıklı ilişkilerinin yönünü ve niteliğini belirleyecek, daha da önemlisi eğitim-öğretim faaliyetlerinin kalitesini doğrudan etkileyecektir (Yalçın ve Erginer, 2012). Metaforlar, yöneticileri yeni düşünce tarzları yaratmaya ve davranmaya özendirici güçlü ve etkili birer kavram yaratma aracıdır (Çelikten, 2006: 281). Okulların birincil varoluş amacının, öğrencilerin gelişimlerinin desteklenmesi olduğu düşünüldüğünde, öğrencilerin okul yöneticileri hakkında

sahip oldukları görüşler de oldukça önem kazanmaktadır. Bu düşünceden hareketle yapılan bu çalışma ile ilköğretim birinci kademe öğrencilerinin yönetici kavramına ilişkin (müdür, müdür yardımcısı) metaforlarını (zihinsel imgeleri) ortaya çıkarmak amaçlanmıştır.

Türkiye’de küçük yaştaki çocukların ve ilköğretim birinci kademe öğrencilerinin çeşitli konulardaki algılarını değerlendiren ve sahip oldukları metaforlara yönelik kullandıkları kelimeler (Cerit, 2008; Saban, 2008; Sadık ve Sarı, 2012; Sosyal ve Afacan, 2012; Güven ve Güven, 2009; Sarı, 2010; DüNDAR, 2013; Karadağ ve Gültekin, 2012) veya herhangi bir kavrama ilişkin yaptıkları resimleri değerlendiren (Nuhoğlu ve Afacan, 2011; Doğru-Yıldırım, Turcan, Arslan ve Doğru, 2006; Saban ve Akbulut, 2010; Ersoy ve Türkkan, 2010; Aykaç, 2012) çeşitli araştırmalar bulunmaktadır. Sanatta ve psikolojide içe atılmış olanın dışı yansımaları ve etkileri söz konusudur. Psikolojik açıdan resim, bireyin kendince düzenlemeye çalıştığı karmaşık dünyasını açıklayış biçimi ve zihinsel gelişiminin bir göstergesi olarak kabul edilmektedir. Resim çocuk için hem yapılması kolay hem de bir oyun olarak algılandığı için, çocuk ile ilgili bilgilerin en doğal haliyle ortaya koyulmasına fırsat veren ve çocuk tanınmaya çalışılırken, bir anlatım aracı olarak çocuğun iç dünyasını en iyi yansıtan bir teknik olarak değerlendirilmektedir (Arıcı, 2006: 16) Çocuk resimlerinin, çocuğun çevresi, ailesi, annesi, babası, kardeşi ve arkadaşları ile olan ilişkilerini ortaya koyduğu görülür. Murette’e göre, resimde rastlantı yoktur ve resimde yer alan her şey zorunludur. Her resim sembolik bir bilmece olarak öznenin (suje) duygusal halini, onun bilinç dışı hareket etme ya da cevap verme biçimini ifade eder (Manning, 1987’den akt. Doğru-Yıldırım vd. 2006: 224). Ancak çocukların çeşitli metaforlara yabancı olması nedeniyle, bu metaforları kullanamadığı gözlemlenmektedir. Bu nedenle çocukların bir metaforu anlatmak için sadece kelimeler kullanmak yerine, kelimeler ve resimlerin birlikte kullanılmasının daha

üstün yöntem olduğu görülmektedir (Epstein ve Gamlin, 1994: 180-181). Yapılan bu çalışmada da, ilköğretim birinci kademe öğrencilerinin okul yöneticilerine ilişkin metaforlarının ortaya koyulmasında, kullandıkları kelimelerin yanı sıra, konuya derin bir bakış açısını sağlayacağı düşünülen resimlerinin değerlendirilmiştir.

Bu kapsamda yapılan araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. İlköğretim birinci kademe öğrencileri/öğrencilerinin okul yöneticilerine ilişkin çizdikleri resimlerde;
 - Hangi okul yöneticisini/yöneticilerini resmetmişlerdir (okul müdürü, müdür yardımcısı veya her ikisi)?
 - Okul yöneticisini/yöneticilerini hangi mekân/mekânlarda resmetmişlerdir?
 - Okul yöneticisinin/yöneticilerinin öğrencilere yakınlık durumu nedir?
 - Okul yöneticilerini/yöneticilerini hangi durumlarda (olumlu-olumsuz) resmetmişlerdir?
 - Hangi nesnelere resmetmişlerdir?
2. İlköğretim birinci kademe öğrencilerinin okul müdürüne ve müdür yardımcısına ilişkin kullandıkları metaforlar nelerdir?

2.YÖNTEM

Araştırmacılar belirledikleri araştırma problemini ya da problemler setini ele almak için bir strateji belirlerler (Brannen, 2005). Bu çalışmada veri toplama ve yorumlama sürecinde nitel araştırma desenlerinden biri olan *durum çalışması modeli* temel alınmıştır. Durum çalışması nitel araştırmalar içerisinde deneysel çalışmalarla açıklanması zor olan durum-olayları açıklaması ve olayları meydana geldiği yerde tanımlamaya çalışması nedeniyle bilimsel sorulara cevap aramada

kullanılan ayırt edici bir yaklaşım olarak görülmektedir (Yin, 2003: 15; Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2010: 273). Durum çalışması bir konuyu, oluşumu, özel bir olayı, toplanmış dokümanları detaylı incelemedir (Bogdan ve Biklen, 1992: 62). Bu desende bahsedilen “durum” bir kişi, bir olay, sosyal bir aktivite, bir grup ya da bir kurum olabilir (Jupp, 2006: 20). Her olay kendi ortamı içinde en iyi biçimde anlaşılabilceği için, bu ortam içinde değerlendirilmeli ve yorumlar, bulguların elde edildiği ortamdan bağımsız olarak yapılmamalıdır (Koçbeker ve Saban, 2005: 404). Bu araştırmada da elde edilen veriler, yalnızca durum çalışmasına konu olan okullar için geçerli olup, öğrencilerin belirlenen sorulara yönelik verdikleri cevaplar ile sınırlandırılmıştır.

İlköğretim birinci kademe öğrencilerinin müdür ve müdür yardımcısı kavramına ilişkin zihinsel imgelerini ortaya çıkarmak amacıyla yapılan bu araştırmada, 2012-2013 eğitim öğretim yılında Ankara ili Kazan ilçesinde yer alan iki farklı ilköğretim okulunun birinci kademesinde öğrenim görmekte olan 1. sınıf (40 öğrenci), 2. sınıf (39 öğrenci), 3. sınıf (42 öğrenci), 4. Sınıf (42 öğrenci), ve 5. Sınıf (41 öğrenci) çalışma sürecine dâhil olmuştur. Katılımcılar belirlenirken kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi benimsenmiş ve toplamda 204 öğrenciye ulaşılmıştır. Metaforları geçerli bulunan 29’u birinci sınıf, 32’si ikinci sınıf, 35’i üçüncü sınıf, 38’i dördüncü sınıf, 39’u beşinci sınıf olmak üzere toplamda 173 öğrenci değerlendirmeye alınmıştır.

Belirlenen amaç doğrultusunda araştırmaya katılan öğrencilerin yönetici kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgelerini ortaya çıkarmak için “Müdür . . . gibidir, çünkü . . .”, “Müdür yardımcısı . . . gibidir, çünkü . . .” cümlelerini tamamlamaları istenmiştir. Ayrıca öğrencilerden “yönetici” denilince akıllarına ilk gelen şeyi resmetmeleri ve resimde anlatılmak istenen durumun yanlış

anlaşılmasını önlemek için ise öğrencilerden resimlerini bir paragrafı açıklamaları istenmiştir.

Bu çalışmada verilerin analizi sürecinde değerlendirme iki aşamada yapılmıştır. Birinci aşamada öğrencilerin okul yöneticilerini çizdikleri resimler; ikinci aşamada ise öğrencilerin müdür ve müdür yardımcısına ilişkin oluşturdukları metaforlar değerlendirilmiştir. Değerlendirme neticesinde elde edilen bulgular bir arada değerlendirilerek yorumlamaya gidilmiştir. Verilerin analizi süreci *“Resimlerin Değerlendirilmesi”*, *“Metaforların Belirlenmesi ve Metaforların Gruplandırılması”* ve *“Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması”* olmak üzere üç aşamadan oluşmuştur.

Resimlerin değerlendirilmesi aşamasında öğrencilerin çizmiş oldukları resimler tek tek incelenmiş, yanlış anlaşılmaları önlemek amacıyla öğrencilerden yazılı olarak istenen resme yönelik açıklamalar da göz önünde tutularak değerlendirme kapsamına alınabilecek dokümanlar belirlenmiştir. Daha sonra araştırmacılara kolaylık sağlaması açısından değerlendirme ölçütlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu ölçütler tüm dokümanların birlikte incelenmesi sonucunda ayırt edici olduğu belirlenen 7 faktör toplanmıştır. Hazırlanan değerlendirme ölçütünde yer alan özellikler ve alt kategoriler Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Resim Değerlendirme Ölçütleri ve Alt Kategoriler

Resim Değerlendirme Ölçütleri	Alt Kategoriler
Uygunluk	1. Uygun 2. Uygun değil
Resmedilen yönetici figürü	1. Müdür 2. Müdür yardımcısı
Resmedilen mekân	1. Yönetici odası 2. Bahçe 3. Koridor 4. Belli değil 5. Diğer
Öğrencilere yakınlık	1. Öğrenci yok 2. Öğrencilerin yanında 3. Öğrencilerin karşısında 4. Öğrencilerin arasında
Resmedilen durum	1. Olumlu 2. Olumsuz
Resmedilen diğer materyaller	Resimlerde kullanılan materyaller (Örn: masa, sandalye...)
İnsan yerine resmedilen diğer nesnelere	Benzetme amaçlı kullanılan nesnelere (Örn: yıldız, güneş...)

Metaforların belirlenmesi ve gruplandırılması aşamasında öğrencilerden alınan yazılı metaforlar uygunluk açısından değerlendirilmiş ve bir elemeye gidilmiştir. Metafor cümlelerinde yer alan boşlukları doldurmayan ve-veya metafor niteliği taşımayan (Örneğin; Müdür müdür gibidir çünkü müdürlük yapar vb.) ifadeler kullanan öğrencilerin dokümanları analiz kapsamı dışında tutulmuştur. Bu çalışmada resimler ile metaforlar birlikte değerlendirildiği için, bir önceki aşamada elenen resimleri çizen öğrencilerin metaforları da çalışmaya dahil edilmemiştir. Yapılan incelemeler neticesinde 173 öğrencinin ürettiği metaforlar amaca uygun bulunmuştur. Yapılan içerik analizi sonucunda, öğrencilerin ürettiği metaforların “Yöneticilerin Kişisel özellikleri” ve “Yöneticilerin Görevleri” başlıkları altında gruplandırılmasına karar verilmiştir.

Toplanan verilerin ayrıntılı olarak rapor edilmesi ve araştırmacının sonuçlara nasıl ulaştığını açıklaması nitel bir araştırmada geçerliğin önemli ölçütleri

arasında yer almaktadır (Yıldırım ve Şimşek 2006: 257). Bu nedenle, çalışmanın geçerliliğini sağlamak amacıyla çalışmada yöntem başlığı altında yapılan uygulamalar ve veri analizi süreci detaylı bir şekilde anlatılmıştır. Güvenirliği sağlamak amacıyla metaforların gruplandırılması araştırmacılar tarafından tüm veriler üzerinde bağımsız bir şekilde yapılmıştır. Gruplandırma işleminden sonra kodlayıcılar arası uyuma bakılmıştır. Uyuşma katsayısını/yüzdesini bulmak amacıyla Miles ve Huberman'ın (1994: 64) formülü kullanılarak kodlayıcılar arası uyum %90 düzeyinde bulunmuştur. Buna göre, yapılan çalışmada kodlayıcılar arasında istenilen düzeyde bir uyum yüzdesine ulaşılmıştır.

3.BULGULAR

Bu bölümde, araştırma sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Araştırma bulguları “resimlerin değerlendirilmesi” ve “metaforların değerlendirilmesi” olmak üzere iki farklı aşamada elde edilmiştir.

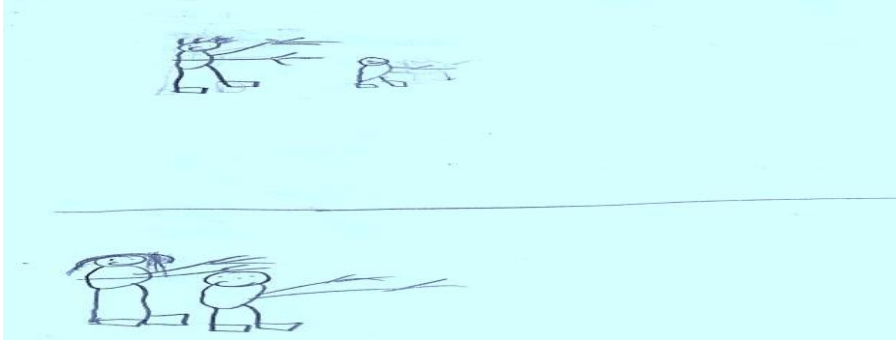
3.1.Resimlerin Değerlendirilmesi

Araştırmanın 1a, 1b, 1c, 1d ve 1e no.lu sorularını çözümlmek amacıyla, öğrencilerden elde edilen resimler Tablo. 1'de verilen ölçütler doğrultusunda incelenmiştir. “Resimlerin değerlendirilmesi” aşamasında elde edilen bulgular aşağıda sırasıyla yer almaktadır.

3.1.1.Uygunluk

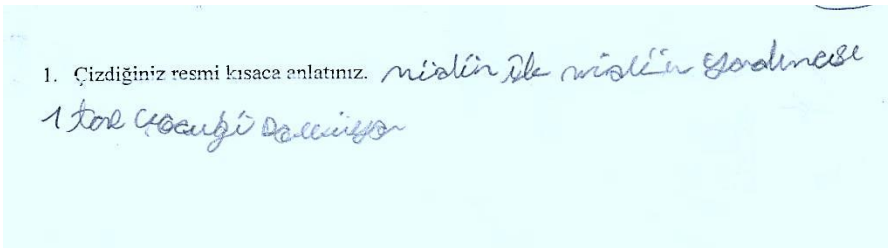
Araştırmacılar tarafından geliştirilen resim değerlendirme ölçütünde öğrencilerin çizdiği resimlerde incelenmesi gereken ilk özellik “uygunluk” olarak belirlenmiştir. Yapılan değerlendirme neticesinde incelenen 204 resim arasından 31 resmin araştırmaya uygun olmadığı; geriye kalan 173 resmin ise değerlendirme kapsamına alınabileceği görülmüştür. Araştırmaya uygun

olmadığına karar verilerek, araştırma kapsamından çıkarılan resim örneği Resim 1’de yer almaktadır.

Resim 1. Uygun Olmayan Resim Örneği

Resim 1’de yer alan ve büyük olarak çizilen figürlerin müdür ve müdür yardımcısı olarak resmedildiği düşünülürse; resimde yer alan her iki karakterin de küçük çizilen figüre (öğrenci) kucak açtığı; öğrencinin de aynı şekilde kucak açarak karşılık verdiği sonucuna ulaşılabilir. Çünkü öğrenci çizdiği karakterlerin surat ifadesini olumlu resmetmiş olup, olumsuz bir duruma işaret eden herhangi bir nesne, işaret ya da duruma resimde yer vermemiştir. Ancak Resim 2’de yer alan öğrencinin çizdiği resme yönelik açıklamasına bakıldığında ise, öğrenci tarafından aslında tam tersi bir durumun (“Müdür ile müdür yardımcısı 1 tane çocuğu dövüyor”) resmedilmek istendiği anlaşılmaktadır.

1. Çizdiğiniz resmi kısaca anlatınız. *müdür ile müdür yardımcısı 1 tane çocuğu dövüyor*

Resim 2. Uygun Olmayan Resim Açıklaması

Bu nedenle yukarıda verilen örnekteki benzer biçimde “resim ile resim açıklamasının örtüşmediği” veya “öğrencinin çizdiği resimle ilgili açıklama yapmadığı” resimler, resme ilişkin yanlış yorum yapmayı önlemek amacıyla değerlendirme kapsamına alınmamıştır.

3.1.2. Resmedilen Yönetici Figürü

Araştırmanın 1a. no.lu “İlköğretim birinci kademe öğrencileri okul yöneticilerine ilişkin çizdikleri resimlerde hangi okul yöneticisini/yöneticilerini resmetmişlerdir (okul müdürü, müdür yardımcısı veya her ikisi)?” sorusuna cevap bulmak amacıyla, çizilen resimlerdeki yönetici figürlerinin kimler olduğu incelenmiştir. İncelenen resimlerde yer alan okul yöneticisi figürlerine ait frekans (f) ve yüzde (%) değerleri Tablo 2.’de verilmiştir.

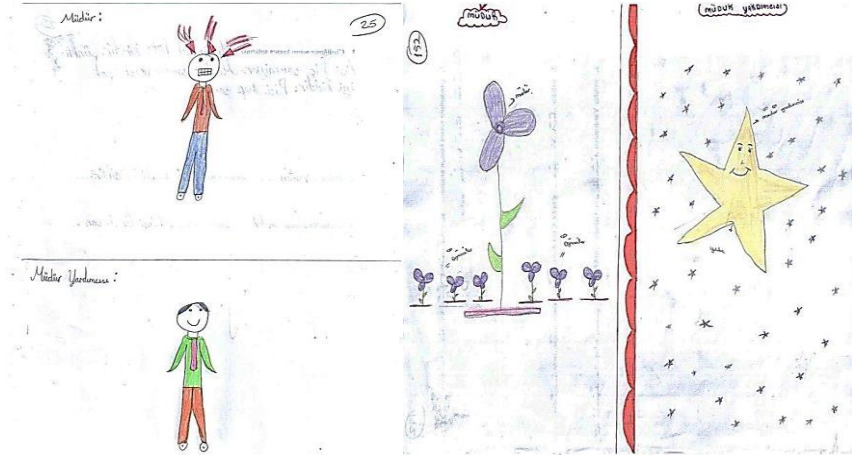
Tablo 2. Resmedilen Okul Yöneticisi Figürüne Ait Frekans (F) ve Yüzde(%) Değerleri (N=173)

Resmedilen Okul Yöneticisi Figürü	f	%
Sadece okul müdürü	36	21
Sadece müdür yardımcısı	19	11
Okul müdürü ve müdür yardımcısı birlikte	118	68
Toplam	173	100

Tablo 2’de görüldüğü gibi, incelenen resimlerde (N=173), sadece müdür çizen 36 (%21), sadece müdür yardımcısı çizen 19 (%11) ve okul müdürü ve müdür yardımcısının her ikisini de çizen 118 (%68) öğrenci olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Sadece okul müdürü (f=36, %21) veya müdür yardımcısını (f=19, %11) çizen öğrencileri sayısı değerlendirildiğinde ise, okul müdürü figürünün, müdür yardımcısına oranla daha fazla resmedilmiş olduğu görülmektedir.

3.1.3.Okul Yöneticisinin/Yöneticilerinin Resmedildiği Mekân

Araştırmanın 1b. no.lu “İlköğretim birinci kademe öğrencileri okul yöneticilerine ilişkin çizdikleri resimlerde okul yöneticisini/yöneticilerini hangi mekân/mekânlarda resmetmişlerdir?” sorusuna cevap bulmak amacıyla, öğrencilerin okul yöneticilerini çizdikleri mekânlar gruplandırılmıştır. Bu gruplandırmaya göre, öğrencilerin okul yöneticilerini resmettikleri mekânlar “bahçe, yönetici odası, koridor ve sınıf” olarak belirlenmiştir. Bununla birlikte, aşağıda yer alan Resim 3’te olduğu gibi yöneticileri belirli bir mekânda çizmeyen öğrenciler “belli değil” kategorisi; Resim 4’te olduğu gibi yöneticileri bir nesneye benzeten öğrenciler ve belirlenen mekânlar dışında herhangi bir yerde çizen öğrenciler ise “diğer” kategorisi altında toplanmıştır.

Resim 3. Mekânı Belli Olmayan Resim Örneği Resim 4. Çizilen Nesne Örnekleri

Okul müdürünün resmedildiği mekânlara ilişkin yapılan inceleme sonucunda, okul müdürünün resmedildiği toplam 154 resimde, öğrencilerin okul müdürünü resmettikleri 62 (%40) resim “belli değil”, 16 (%10) resim ise “diğer” kategorisi altında yer almıştır. Buna göre, öğrencilerin yarısının okul müdürünü belirli bir mekân içinde resmetmediği görülmektedir.

Okul müdürünün belirli bir mekânda çizildiği öğrenci resimleri (N=76) değerlendirildiğinde, okul müdürünün resmedildiği mekânlara ait frekans (f) ve yüzde (%) değerleri ise aşağıda yer alan Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Okul Müdürünün Resmedildiği Mekânlara Ait Frekans (F) ve Yüzde Değerleri (%) (N=76)

Mekânlara	f	%
Bahçe	25	33
Yönetici odası	33	43
Koridor	10	13
Sınıf	8	11
Belirli Bir Mekânda Resmedilen Müdür (Toplam)	76	100

Tablo 2 incelendiğinde, okul müdürünün en çok resmedildiği mekânın yönetici odası (f=33, %43) olduğu, bunu ise bahçenin (f=25, %33) izlediği görülmektedir. Okul müdürünün en az resmedildiği mekânların ise sırasıyla sınıf (f=8, %11) ve koridor (f=10, %13) olduğu göze çarpmaktadır. Buna göre, öğrencilerin okul müdürünü daha çok kendi odasında oturan veya bahçede görülen kişi olarak algıladığı; buna karşın okul müdürünü sınıfta ve koridorda görmeye çok da alışkın olmadığı söylenebilir.

Müdür yardımcısının resmedildiği mekânlara ilişkin yapılan inceleme sonucunda, müdür yardımcısının resmedildiği toplam 137 resimde, öğrencilerin müdür yardımcısını resmettikleri 56 (%41) resim “belli değil”, 23 (%17) resim ise “diğer” kategorisi altında yer almıştır. Buna göre, öğrencilerin yarısından biraz fazlasının müdür yardımcısını belirli bir mekân içinde resmetmediği görülmektedir.

Müdür yardımcısının belirli bir mekânda çizildiği öğrenci resimleri (N=58) değerlendirildiğinde, müdür yardımcısının resmedildiği mekânlara ait frekans (f) ve yüzde (%) değerleri ise aşağıda yer alan Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Müdür Yardımcısının Resmedildiği Mekânlara Ait Frekans (F) ve Yüzde Değerleri (%) (N=58)

Mekânlar	f	%
Bahçe	14	24
Yönetici odası	30	52
Koridor	5	9
Sınıf	9	16
Belirli Bir Mekânda Resmedilen Müdür Yardımcısı (Toplam)	58	100

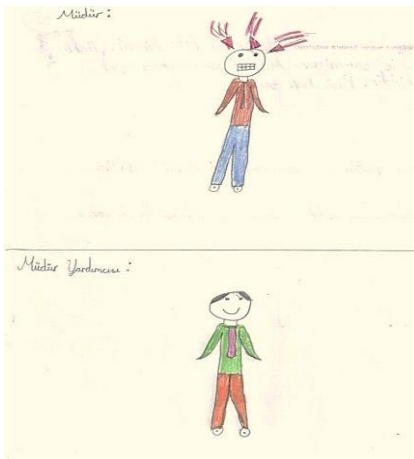
Tablo 3 incelendiğinde, müdür yardımcısının en çok resmedildiği mekânın yönetici odası (f=30, %52) olduğu, bunu ise bahçenin (f=14, %24) izlediği görülmektedir. Müdür yardımcısının en az resmedildiği mekânların ise sırasıyla koridor (f=5, %9) ve sınıf (f=9, %16) olduğu bulunmuştur. Buna göre, öğrencilerin okul müdürüne benzer biçimde, müdür yardımcılarını da daha çok kendi odasında oturan veya bahçede görülen kişi olarak algıladığı; buna karşın müdür yardımcısını da tıpkı okul müdürünü olduğu gibi koridorda veya sınıfta görmeye alışkın olmadığı söylenebilir.

3.1.4. Öğrencilere Yakınlık

Araştırmanın 1c. no.lu "İlköğretim birinci kademe öğrencilerinin okul yöneticilerine ilişkin çizdikleri resimlerde okul yöneticisinin/yöneticilerinin öğrencilere yakınlık durumu nedir?" sorusuna cevap bulmak amacıyla öğrenci resimlerinde okul yöneticisi ve öğrenci arasındaki yakınlık durumuna bakılmıştır. İnceleme sonucu elde edilen bulgulara göre, okul yöneticisi ve öğrencileri bir arada resmeden öğrencilerin yöneticileri öğrencilerin "*karşısında, yanında veya*

arasında” resmettikleri görülmüştür. Yöneticileri farklı nesnelere benzeterek resmeden öğrencilerin resimlerinde öğrenci veya ikinci bir başka figüre yer vermedikleri görülmüştür. Bu nedenle yönetici ve öğrencilerin bir arada bulunmadığı resimler yakınlık düzeyi belirlenemediği için bu basamakta analiz dışında bırakılmıştır.

Okul müdürünü resmeden öğrenci resimleri (N=154) incelendiğinde, 16 (%10) resimde okul müdürünün insandan farklı bir nesneye benzetilerek resmedildiği, 77’sinde (%50) ise öğrenci olmadığı görülmektedir. Buna göre öğrencilerin yarısından fazlasının, okul müdürünü öğrencilerden ayrı ve yalnız olarak algıladığı söylenebilir. Öğrencilerin okul müdürünü yalnız resmettikleri tüm resimler incelendiğinde, tamamına yakınında okul müdürünü büyük ortada ve yöneticilere yönelik düşüncelerini yansıtır şekilde çizdikleri; okul müdürüne ilişkin düşünceleri olumlu olan öğrencilerin çizdiği okul müdürü figürünü güler yüzlü resmettiği, tam tersi durum söz konusu ise okul müdürü figürüne ilişkin olumsuz algısını işaret eden şekiller ya da olumsuz yüz ifadesi kullandıkları dikkat çekmektedir (Bkz. Resim 5 ve Resim 6).

Resim 5. Yalnız Resmedilen Okul Müdürü Örneği Resim 6. Yalnız Resmedilen Okul Müdürü Örneği

Okul müdürü ve öğrencileri birlikte resmeden öğrenci resimlerinde (N=61, %40) ise, okul müdürünün öğrencilere yakınlık durumuna ait frekans (f) ve yüzde (%) değerleri hesaplanmış olup, Tablo 4'te verilmektedir.

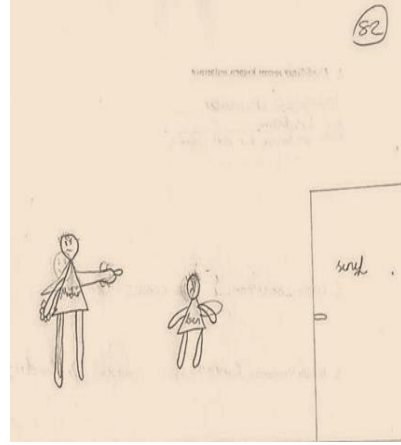
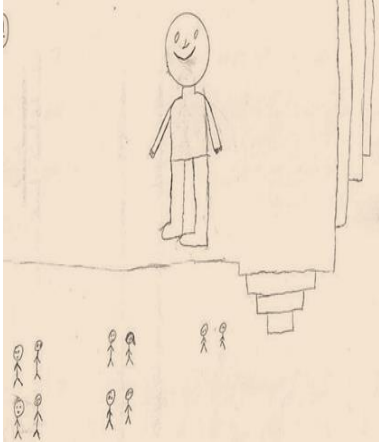
Tablo 4. Okul Müdürünün Öğrencilere Yakınlık Durumuna Ait Frekans (F) Ve Yüzde (%) Değerleri (N=61)

Okul Müdürünün Öğrencilere Yakınlık Durumu	f	%
Öğrencilerin karşısında	37	61
Öğrencilerin yanında	16	26
Öğrencilerin arasında	8	13
Okul Müdürü ve Öğrencilerin Birlikte Resmedildiği Toplam Resim	61	100

Tablo 4'te görüldüğü üzere, öğrenciler okul müdürünü en çok öğrencilerin karşısında (f=37, %61), en az ise öğrencilerin arasında (f=8, %13) resmetmiştir. Buna göre, öğrencilerin okul müdürünü kendilerine yakın hissetmediği, tersine çeşitli durumlarda öğrencilerin karşısında ve daha uzakta yer alan bir okul müdürü figürü algıladıkları söylenebilir.

Okul müdürünü öğrencinin/öğrencilerin karşısında gösteren resimler incelendiğinde, Resim 7 ve Resim 8'de yer alan örneklerdeki gibi öğrencilerin okul müdürünü öğrenci grubunun karşısında veya sadece bir öğrencinin karşısında resmettikleri görülmektedir. Okul müdürünü öğrenci grubunun karşısında resmeden öğrencilerin genellikle olumlu bir durumu tasvir ederken; okul müdürünü tek bir öğrenci karşısında çizenlerin ise olumsuz durumları resmettikleri belirlenmiştir. Buna göre, öğrencilerin okul müdürünü figürünü öğrencilere toplu biçimde öğrencilere hitap ettiği törenlerde gördüğü; bununla birlikte öğrencinin bireysel olarak okul müdürü ile karşılaştığı durumların ise

öğrencilerin okul müdürü tarafından cezalandırıldığı veya okul müdürünün öğrenciye kızdığı gibi olumsuz durumlar olarak resmedildiği görülmektedir.

Resim 7. Grup Karşısında Resmedilen Okul Müdürü Örneği Resim 8. Öğrenci Karşısında Resmedilen Okul Müdür Örneği

Müdür yardımcısını resmeden öğrenci resimleri (N=137) incelendiğinde, 23 (%17) resimde müdür yardımcısının insandan farklı bir nesneye benzetilerek resmedildiği, 65'inde (%47) ise öğrenci olmadığı görülmektedir. Buna göre öğrencilerin yarısından fazlasının, müdür yardımcısını öğrencilerden ayrı ve yalnız olarak algıladığı söylenebilir.

Müdür yardımcısı ve öğrencileri birlikte resmeden öğrenci resimlerinde (N=49, %36) ise, okul müdürünün öğrencilere yakınlık durumuna ait frekans (f) ve yüzde (%) değerleri hesaplanmış olup, Tablo 4'te verilmektedir.

Tablo 5. Müdür Yardımcısının Öğrencilere Yakınlık Durumuna Ait Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri (N=49)

Müdür Yardımcısının Öğrencilere Yakınlık Durumu	f	%
Öğrencilerin karşısında	25	51
Öğrencilerin yanında	15	31
Öğrencilerin arasında	9	18
Müdür Yardımcısı ve Öğrencilerin Birlikte Resmedildiği Toplam Resim	49	100

Tablo 5'te görüldüğü gibi müdür yardımcısını öğrenciler ile birlikte resmeden öğrencilerin yarısı (f=25, %51) müdür yardımcısını öğrencilerin karşısında resmetmiştir. Öğrenci resimleri müdür yardımcısını en az ise öğrencilerin arasında (f=9, %18) göstermektedir. Müdür örneğinde olduğu gibi, öğrenciler müdür yardımcısını da öğrenci grubunun karşısında veya sadece bir öğrencinin karşısında resmetmişlerdir. Grubun karşısında resmeden öğrenciler genellikle olumlu bir durumu tasvir ederken, tek bir öğrenci karşısında çizenlerin ise yine olumsuz durumları resmettikleri göze çarpmaktadır.

3.1.5. Resmedilen Durum

Araştırmanın 1d. no.lu "İlköğretim birinci kademe öğrencileri okul yöneticilerine ilişkin çizdikleri resimlerde okul yöneticisini/yöneticilerini hangi durumlarda (olumlu-olumsuz) resmetmişlerdir?" sorusuna cevap bulmak amacıyla öncelikle öğrenciler tarafından yapılan resimler "*olumlu ve olumsuz*" olmak üzere iki gruba ayrılmıştır. Pozitif duygu ve davranışları içeren, mutlu anları resmeden öğrencilerin resimleri olumlu, buna karşın negatif duygu ve davranışları içeren, mutsuz anları resmeden öğrencilerin resimleri olumsuz kategorisi altında ele alınmıştır. Yapılan bu gruplamadan sonra elde edilen bulgulara göre, değerlendirilen 173 resimden 49'unda (%28) öğrenciler olumsuz bir durumu resmederken, 124'ünde (%72) ise öğrencilerin olumlu bir durum resmettikleri belirlenmiştir (Bkz. Resim 9 ve Resim 10).

Resim 9. Olumlu Resmedilen Durum Örneği **Resim 10. Olumsuz Resmedilen Durum Örneği**

3.1.6.Çizilen Diğer Materyaller Ve İnsan Yerine Resmedilen Nesnelere

Araştırmanın 1e. no.lu “İlköğretim birinci kademe öğrencileri okul yöneticilerine ilişkin çizdikleri resimlerde hangi nesnelere resmetmişlerdir?” sorusuna cevap bulmak amacıyla iki aşamalı bir analiz yapılmıştır. İlk olarak öğrencilerin resimlerinde okul müdürü ve müdür yardımcılarını resmederken onlarla birlikte çizdikleri materyallerin neler olduğu belirlenmiştir. İkinci aşamada ise okul yöneticisi figürünü bir nesneye benzeterek resmeden öğrencilerin hangi nesnelere resmettikleri ortaya konulmuştur.

Öğrencilerin resimlerinde okul müdürü ve müdür yardımcısı ile birlikte çizdikleri materyallere (N=106) ait frekans (f) ve yüzde (%) değerleri Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Öğrencilerin Resimlerinde Okul Müdürü ve Müdür Yardımcısı İle Birlikte Çizdikleri Materyallere Ait Frekans (F) Ve Yüzde (%) Değerleri (N=173)

Resmedilen Materyaller	f	%
Masa	32	30
Dosya	12	11
Sandalye	12	11
Bilgisayar	11	10
Kitap	11	10
Kalemlik	7	7
İsimlik	4	4
Dolap	3	3
Kitaplık	2	2
Yazı tahtası	2	2
Fotokopi makinesi	2	2
Çiçek	2	2
Diğer (sehpa, çikolata, fincan, tebeşir, silah, mermi)	6	6
Resmedilen Toplam Materyal	106	100

Tablo 7 incelendiğinde, öğrencilerin resimlerinde okul müdürü ve müdür yardımcılarını en çok masa (f=32, %30) ile birlikte resmettikleri belirlenmiştir. Bunu dosya ve sandalye (f=12, %11), ile bilgisayar ve kitap (f=11, %10), kalemlik (f=7, %7) ve isimlik (f=4, %4) izlemektedir. Okul müdürü ve müdür yardımcısının oda donanımını gösteren bu materyaller, öğrenci algılarına göre okul müdürü ve müdür yardımcılarının en fazla zaman geçirdikleri mekânın yönetici odaları olduğu bulgusunu destekler niteliktedir. Sınıflarda bulunan yazı tahtasının yalnızca 2, tebeşirin ise yalnızca 1 defa resmedilmiş olması, öğrencilerin okul müdürü ve müdür yardımcısını sınıfta görmeye alışkın olmadığını ortaya koyan bir diğer bulgu olarak gösterilebilir.

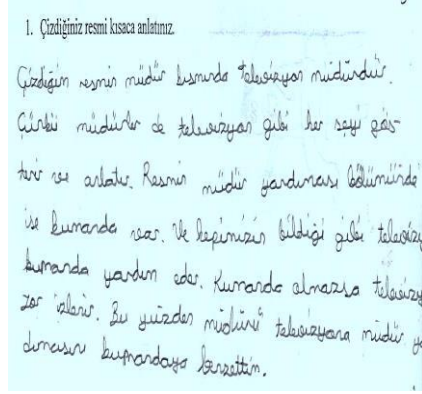
Öğrencilerin resimlerinde ayrıca dolap (f=3, %3), kitaplık, fotokopi makinesi ve çiçek (f=2, %2) ve sehpa, çikolata, fincan, silah ve mermiye de 1'er kez yer verdikleri görülmektedir.

Öğrencilerin resimlerinde okul müdürü veya müdür yardımcısını insan dışında bir nesneye benzeterek çizdikleri resimlere (N=35) ait frekans (f) ve yüzde (%) değerleri Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Öğrencilerin Resimlerinde Okul Müdürü Veya Müdür Yardımcısını İnsan Dışında Bir Nesneye Benzeterek Çizdikleri Resimlere Ait Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri (N=35)

Öğrencilerin Okul Müdürü veya Müdür Yardımcısını Benzettikleri Nesnelere	f	%
Çiçek	8	23
Güneş	6	17
Ağaç	2	6
Ay	2	6
Kitap	2	6
Diğer (arı, orman, yıldız, uğur böceği, tohum, su, yaprak, gövde, el, televizyon, kumanda, hazine sandığı, yıldız, dünya, bayrak)	15	43
Resmedilen Toplam Nesne	35	100

Tablo 8. İncelendiğinde, resimlerinde okul müdürünü veya müdür yardımcısını benzetme yoluyla resmeden öğrencilerin en çok çiçek (f=8, %23) resmettiği; bunu ise güneş resmeden öğrencilerin izlediği (f=6, %17) görülmektedir. Ayrıca ağaç, ay ve kitap (f=2, %6) resmeden öğrenciler ile okul müdürü veya müdür yardımcısını arı, orman, yıldız, uğur böceği, tohum, su, yaprak, gövde, el, televizyon, kumanda, hazine sandığı, yıldız, dünya, bayrak figürleri kullanarak resmeden birer öğrenci olduğu görülmektedir. Öğrencilerin okul müdürünü ve müdür yardımcılarını benzeterek resmettikleri, yani metafor kullandıkları figürler değerlendirildiğinde, metafor resmeden öğrencilerinin tümünün okul yöneticisi algısının olumlu olduğu göze çarpmaktadır. Benzetme (metafor) aracılığıyla resmedilen nesne ve nesneye ait öğrenci açıklaması Resim 11 ve Resim 12’de yer almaktadır.

Resim 11. Benzetme Amacıyla Çizilen Nesne Örneği **Resim 12. Resmedilen Nesneye Ait Açıklama**

3.2. Metaforların Değerlendirilmesi

Araştırmanın 2. no.lu “İlköğretim birinci kademe öğrencilerinin okul müdürüne ve müdür yardımcısına ilişkin kullandıkları metaforlar nelerdir?” sorusuna cevap bulmak amacıyla öğrencilerin okul müdürü ve müdür yardımcısına ilişkin yazmış oldukları metaforlar değerlendirilmiştir.

Yapılan içerik analizi sonucunda, öğrencilerin kullandıkları metaforlarda okul yöneticilerinin “kişisel özelliklerine” ve “mesleki görevlerine” vurgu yaptıkları belirlenmiştir. Elde edilen bu bulguya dayanarak ortaya koyulan metaforlar okul yöneticilerinin “kişisel özellikleri” ve “görevleri” temaları altında gruplandırılmıştır.

Öğrencilerden okul müdürü ve müdür yardımcısına ilişkin ayrı ayrı metaforlar üretmeleri istenmiştir. Bu nedenle okul yöneticilerine ilişkin üretilen metaforlar okul müdürü ve müdür yardımcısı olmak üzere iki ayrı başlık altında ve kişisel özellikler ve görevler olmak üzere iki ayrı tabloda verilmiştir. Her bir başlık

altında yer alan ve 5 ve üzeri sayıda metafor bulunduran kategoriler ise örneklendirilmiştir

3.2.1.Okul Müdürüne İlişkin Metaforlar

İlköğretim birinci kademe öğrencilerinin okul müdürüne ilişkin kullandıkları metaforlar (N=108) aşağıda yer alan Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. İlköğretim Birinci Kademe Öğrencilerinin Okul Müdürüne İlişkin Kullandığı Metaforlar (N=108)

TEMALAR	KATEGORİLER	METAFORLAR	f	%
Kişisel Özellikler	İyi Bir İnsan	Baba(4), amca(2), melek(2), çiçek(2), tatlı, gül, ışık, arkadaş, anne	15	26
	Sinirli	Yırtıcı kuş (3), arı(2), canavar(2), rüzgar, mafya babası, sinir küpü, pimi çekilmiş bomba, dev, karga, aslan	14	25
	Sevgi Dolu	Öğretmen, kız, aile, baba(2), arkadaş	6	11
	Yumuşak Huylu	Çiçek(3), baba(2), melek	6	11
	İyi Kalpli	Çelek(2), güneş, çiçek	4	7
	Çalışkan	Güneş(2), arı, dünya	4	7
	Yakışıklı	Ay, prens	2	4
	Neşeli	Papatya	1	2
	Kötü kalpli	Şeytan	1	2
	Eğlenceli	Gül	1	2
	Bilgili	Başbakan	1	2
	Soğuk	Mars gezegeni	1	2
	Düşünceli	Işık	1	2
Kişisel Özelliklere İlişkin Toplam Metafor			57	~100*
Görevler	Yönetim	Başkan(9), siyasetçi, başbakan(2), önder, lider	14	27
	Rehberlik	Güneş(5), doktor(2), uyarıcı, dünya, televizyon, el, çiçek	12	24
	Koruma	Öğretmen(4), baba(2), çiçek(2), polis, orman	10	20
	Eğitme(Bilgi Verme)	Öğretmen(3), kelime, ışık, bilgi dolu hazine, bilgi kitabı, güneş	8	16

Denetim	<i>Müfettiş(2), öğretmen, yıldız, kral</i>	5	10
Sorun	<i>Güneş</i>	1	2
Çözme			
Düzeltilme	<i>Arkadaş</i>	1	2
Görevlere İlişkin Toplam Metafor		51	~100 **

(*/**Yüzdelerin yuvarlanması nedeniyle sırasıyla 103 ve 101 olarak bulunan toplam % değerleri ~100 olarak belirtilmiştir.)

Tablo 9 incelendiğinde, ilköğretim birinci kademe öğrencilerinin okul müdürüne ilişkin geçerli sayılan 108 metafor ürettiği görülmektedir. Geçerli sayılan metaforların 57'si (%52) okul müdürünün kişisel özellikleri ile ilgiliyken, 51'inin (%48) ise okul müdürünün görevlerine ilişkin olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerinin okul müdürüne yönelik kullandıkları metaforlarının kişisel özellik teması altında “sinirli, iyi bir insan, sevgi dolu, iyi kalpli, yumuşak huylu, çalışkan, yakışıklı, neşeli, olumsuz, eğlenceli” kategorileri altında yer aldığı görülmektedir. Bulgulara göre, en fazla metaforla temsil edilen kategorinin “iyi bir insan” (f=15, %26) olduğu, bunu ise yakın yüzdeye sahip “sinirli” (f=14, %25) kategorisinin izlediği görülmektedir. Öğrencilerin okul müdürünün kişisel özelliklerine ilişkin en az metaforla temsil edilen kategorilerin ise “neşeli, kötü kalpli, eğlenceli, bilgili, soğuk, düşünceli” (f=1, %2) olduğu belirlenmiştir.

Tüm kategoriler incelendiğinde, okul müdürünün “sinirli” (f=14, %25) ve “kötü kalpli” (f=1, %2) olarak nitelendirildiği olumsuz metaforlar haricinde, öğrencilerin yaklaşık dörtte üçünün okul müdürüne ilişkin olumlu metaforlar ürettiği görülmektedir.

Tablo 9’da verilen “görevler” teması altındaki okul müdürüne ilişkin metaforlar incelendiğinde, ilköğretim birinci kademe öğrencilerinin okul müdürüne yönelik olarak “görevler” teması altında kullandıkları metaforların “yönetim, rehberlik,

koruma, eğitime(bilgi verme), denetim, sorun çözme ve düzeltme” kategorileri altında oldukları görülmektedir. Elde edilen bulgular, en fazla metaforla temsil edilen kategorinin okul müdürünün “yönetim” (f=14, %27) görevi olduğunu, bunu ise “rehberlik” (f=12, %24) ve “koruma” (f=10, %20) görevlerinin izlediğini ortaya koymaktadır. Okul müdürünün görevlerine ilişkin diğer kategorilerde üretilen metaforlar incelendiğinde, sırasıyla “eğitime (bilgi verme)” (f=8, %16) ve “denetim” (f=5, %10) görevleri olduğu görülmektedir. En az metaforla temsil edilen kategorilerin ise “sorun çözme” ve “düzeltme” (f=1, %2) kategorilerinde yer aldığı görülmektedir. Buna göre, öğrenciler okul müdürlerini sırasıyla “yöneten”, “rehberlik eden” ve “koruyan” kişiler olarak algılamak; okul müdürünün “eğitime” ve “denetleme” görevlerine ilişkin görece daha düşük düzeyde algıya sahip olduğu söylenebilir. Okul müdürlerinin “sorun çözme” ve “düzeltme” görevlerine yönelik metafor üreten yalnızca birer öğrenci olduğu da göze çarpmaktadır.

Tablo 9’da verilen ve 5 ve üzeri sayıda metafor bulunduran kategorilerde yer alan metafor örnekleri aşağıda verilmiştir.

Okul Müdürünün Kişisel Özellikleri Kategorisinde Yer Alan Örnek Metaforlar

Ö21: Müdür **arı** gibidir, çünkü müdür bize kızıyor. (sinirli)

Ö162: Müdür **melek** gibidir çünkü çok iyidir. (iyi insan)

Ö32: Müdür **babamız** gibidir, o bize hiç kızmaz. (sevgi dolu)

Okul Müdürünün Görevleri Kategorisinde Yer Alan Örnek Metaforlar

Ö108: Müdür **televizyon** gibidir, çünkü her şeyi söyler ve ne olacağını gösterir. (rehberlik)

Ö41: Müdür **öğretmen** gibidir, çünkü öğretmenler ders anlatır. (eğitime)

Ö176: Müdür **baba** gibidir, çünkü okulda bizi korur. (koruma)

Ö105: Müdür **başkan** gibidir, çünkü okulu yönetir. (yönetim)

3.2.2. Müdür Yardımcısına İlişkin Metaforlar

İlköğretim birinci kademe öğrencilerinin müdür yardımcısına ilişkin kullandıkları metaforlar (N=110) aşağıda yer alan Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10. İlköğretim Birinci Kademe Öğrencilerinin Müdür Yardımcısına İlişkin Kullandığı Metaforlar (N=110)

TEMALAR	KATEGORİLER	METAFORLAR	f	%
Kişisel Özellikler	<i>İyi Bir İnsan</i>	Melek(5), abla(5), anne(4), çiçek(3), yıldız(2) altın, gül, ışık, güneş	23	34
	<i>Çalışkan</i>	arı(3), karınca (3), füze, melek, çiçek	9	13
	<i>Sevgi Dolu</i>	baba(2), anne, öğretmen, çiçek, melek, güneş	7	10
	<i>Güzel</i>	Ay, çiçek(2), melek(2), yıldız, prenses	7	10
	<i>Sinirli</i>	Arı(2), canavar(2), rüzgar, sinir küpü, şımarık çocuk	7	10
	<i>Yumuşak Huylu</i>	Güneş(2), melek, gül, tatlı	5	7
	<i>İyi Kalpli</i>	Melek(2), güneş, teyze	4	6
	<i>Neşeli</i>	Uğur böceği, öğretmen şakacı	3	4
	<i>Bilgili</i>	Bilgi küpü	1	1
	<i>Yardımsesve r</i>	melek	1	1
	<i>Düşünceli</i>	ışık	1	1
Kişisel Özelliklere İlişkin Toplam Metafor			68	~100*
Görevler	<i>Eğitme(Bilgi Verme)</i>	Öğretmen(6), çiçek(3), melek(2), ay(2), güneş(2), yıldız, ışık	17	40
	<i>Yardım etme</i>	Yardımcı(4), ay(3), çiçek(2), öğretmen, öğrenci, gövde, tv kumandası, el-kol, hemşire, yıldız	16	38
	<i>Rehberlik</i>	Güneş, büyük insan, yol, yıldız, çiçek	5	12
	<i>Yönetim</i>	Çiçek, yönetmen	2	5
	<i>Sorun Çözme</i>	Çiçek	1	2
	<i>Koruma</i>	Baba	1	2
	Görevlere İlişkin Toplam Metafor			42

(*/**Yüzdelerin yuvarlanması nedeniyle sırasıyla 97 ve 99 olarak bulunan toplam % değerleri ~100 olarak belirtilmiştir.)

Tablo 10 incelendiğinde, ilköğretim birinci kademe öğrencilerinin müdür yardımcısına ilişkin geçerli sayılan 110 metafor ürettiği görülmektedir. Geçerli sayılan metaforların 68'i (%62) müdür yardımcısının kişisel özellikleri ile ilgiliyken, 42'sinin (%38) ise müdür yardımcısının görevlerine ilişkin olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerinin müdür yardımcısına yönelik kullandıkları metaforlarının kişisel özellik teması altında sırasıyla “iyi bir insan, çalışkan, sevgi dolu,güzel, sınırlı, yumuşak huylu, iyi kalpli, , neşeli, bilgili, yardımsever ve düşünceli” kategorileri altında yer aldığı görülmektedir. Elde edilen bulgulara göre, en fazla metaforla temsil edilen kategorinin “iyi bir insan” (f=23, %34) olduğu görülmektedir. “iyi bir insan” kategorisinden görece daha düşük düzeyde olan diğer kategoriler ise “sevgi dolu”, “güzel” ve “sınırlı” (f=7, %10) olarak belirlenmiştir. Bunu ise “yumuşak huylu” (f=5, %7), “iyi kalpli” (f=4, %6) ve “neşeli” (f=3, %4) kategorileri izlemektedir. Öğrencilerin okul müdürünün kişisel özelliklerine ilişkin en az metaforla temsil edilen kategorilerinin ise, öğrencilerin birer kez kullandığı “bilgili, yardımsever ve düşünceli” (f=1, %1) kategorilerinde olduğu belirlenmiştir.

Tüm kategoriler incelendiğinde, müdür yardımcısının “sınırlı” (f=7, %10) olarak nitelendirildiği olumsuz metaforlar haricinde, öğrencilerin tamamına yakınının müdür yardımcısına ilişkin olumlu metaforlar ürettiği görülmektedir.

Tablo 10'da yer alan “görevler” teması altındaki müdür yardımcısına ilişkin metaforlar incelendiğinde, ilköğretim birinci kademe öğrencilerinin müdür yardımcısına yönelik olarak “görevler” teması altında kullandıkları metaforların sırasıyla “eğitme (bilgi verme), yardım etme, rehberlik, yönetim, sorun çözme ve koruma” kategorileri altında oldukları görülmektedir. Elde edilen bulgular, en

fazla metaforla temsil edilen kategorinin müdür yardımcısının “eğitme (bilgi verme)” (f=17, %40) görevi olduğunu, bunu ise “yardım etme” (f=16, %38) ve “rehberlik” (f=5, %12) görevlerinin izlediğini ortaya koymaktadır. Müdür yardımcısının görevlerine ilişkin en az metaforla temsil edilen kategoriler incelendiğinde, bunların sırasıyla “yönetim” (f=2, %5), “sorun çözme” ve “koruma” (f=1, %2) görevleri olduğu görülmektedir. Buna göre, öğrenciler müdür yardımcılarını daha çok sırasıyla “eğitim veren”, “yardım eden” ve “rehberlik eden” kişiler olarak algılamak; müdür yardımcısının “yönetme”, “sorun çözme” ve “koruma” görevlerine yönelik metafor üreten yalnızca birer öğrenci olduğu göze çarpmaktadır.

Tablo 10’da verilen ve 5 ve üzeri sayıda metafor bulunduran kategorilerde yer alan metafor örnekleri aşağıda verilmiştir.

Müdür Yardımcısının Kişisel Özellikleri Kategorisinde Yer Alan Örnek Metaforlar

Ö22: Müdür yardımcısı **melek** gibidir çünkü çok iyidir. (iyi insan)

Ö38: Müdür yardımcısı **anne** gibidir çünkü bizi hep sever. (sevgi dolu)

Ö23: Müdür yardımcısı **arı** gibidir çünkü çok çalışır. (çalışkan)

Ö153: Müdür yardımcısı **melek** gibidir çünkü çok güzeldir onu çok severim (güzel)

Ö142: Müdür yardımcısı **canavar** gibidir çünkü çok kırgındır. (sinirli)

Müdür Yardımcısının Görevleri Kategorisinde Yer Alan Örnek Metaforlar

Ö108: Müdür yardımcısı **kumanda** gibidir, çünkü her zaman müdüre yardımcı olur. (yardım etme)

Ö105: Müdür yardımcısı **öğretmen** gibidir, çünkü derslere girer. (eğitme)

112: Müdür yardımcısı **yol** gibidir, çünkü hangi yolu seçersen o taraftan parlar (rehberlik)

4.SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

İlköğretim birinci kademe öğrencilerinin okul yöneticilerine ilişkin algılarını çizdikleri resimler ve kullandıkları metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarmayı amaçlayan bu araştırma sonucunda; öğrencilerin yarıdan fazlasının (%68) kendilerinden okul yöneticisi çizmeleri istendiğinde, okul müdürü ve müdür yardımcısını birlikte resmettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Eğitim sisteminde “Okulu müdür yönetir” sözü yönetmeliklerde yer alan oldukça genel bir kanıdır (Taymaz, 2007: 82). Ancak, öğrencilerin yarısından fazlasının okul müdürü ve müdür yardımcısını birlikte resmetmiş oldukları bulgusundan hareketle, öğrencilerin “okul yönetimi” dendiğinde, okul müdürü ve müdür yardımcılarını birlikte ele aldıkları, bir başka ifade ile okul yönetimini okul müdürü ve müdür yardımcısından oluşan bir bütünlük içerisinde değerlendirdikleri söylenebilir.

Okul müdürünü ve müdür yardımcılarını belirli bir mekânda resmeden öğrencilerin, gerek okul müdürünü gerekse müdür yardımcısını en çok yöneticilerin kendi odalarında resmettikleri belirlenmiştir. Bunu her iki yönetici için de bahçede resmedilmiş oldukları bulgusu izlerken, okul müdürü en az sınıfta; müdür yardımcısı ise en az koridorda resmedilmiştir. Bu bulgulardan hareketle, aslında hem okul müdürünün hem de müdür yardımcılarının öğrencilerde kendi odasından çıkmayan, öğrencilere çoğunlukla bahçede yapılan törenlerde görünen, okul koridorlarında ve sınıflarda çok da rastlanmayan bir kişi olduğu algısı oluşturmuş olduğu söylenebilir. Bu bulgu öğrencilerin okul yöneticileri ile birlikte resmettikleri materyallerin çoğunluğunun yönetici odasında olan nesnelere oluşması ile de desteklenmiştir. Okul yöneticisinin eğitimsel liderlik rolü, onun sınıf ortamında ve koridorlarda öğretmen ve öğrencilerle etkileşim halinde bulunmasını; okul vizyonunun bir bekçisi olarak okulun her tarafında kendisini hissettirmesini gerektirir (Çelik, 2000: 48). Öğretim liderliği, okul yöneticisinin asıl yerinin geniş

makam odası değil, sınıf ve koridorlar olduğu görüşünü yaymakla birlikte, aslında bu durum okul yönetimine de okulun asıl amacı üzerinde yoğunlaşan yeni bir anlayış getirmektedir (Özden, 2008: 117). Oysa araştırma bulguları okul yöneticilerinin öğrencilerden ayrı algılandığını, öğrencilerin okul yöneticilerini aralarında görmeye çok da alışkın olmadıklarını ortaya koymaktadır. Okul müdürünü bir “iletişimci” olarak tanımlayan Açıklın, Şişman ve Turan (2007: 90)’a göre en kötü müdür, akşama kadar odasında oturan müdürdür. Oysa iyi müdür etrafta dolanır, göze görünür, okul ve çevreye ilişkin gözlemlerde bulunan iyi bir gözlemcidir, ulaşılabilir, okul ortamında öğretmen ve öğrencilerin sürekli gördüğü ve iletişimde bulunduğu kişidir ve göz önündedir. Özdemir (2013: 9) ise, okul yöneticisinin diğer temsil makamları ve il-ilçe yönetimi ile çeşitli işleri olabileceğini, ancak bunun dışındaki zamanını okul için harcaması gerektiğini, okulda bulunduğu bu zaman diliminde ise okul bahçesinde ve öğretmenler odasında da vakit geçirmesi gerektiğine vurgu yapmaktadır. Ancak araştırma kapsamında incelenen resimlerin hiç birinde okul yöneticileri ile öğretmenlerin bir arada resmedilmemiş olması da, öğrencilerin okul yöneticilerinin öğretmenler ile olan iletişiminin sınırlı olduğu algısına sahip olduğuna dikkat çekmektedir denilebilir.

Okul yöneticilerinin öğrenci resimlerinde öğrenciye yakınlık durumu incelendiğinde, hem okul müdürü hem de müdür yardımcısını resmeden öğrencilerin yarısının resimde öğrenciye yer vermediği ve okul müdürünü ve müdür yardımcısını tek başına çizdiği ortaya konulmuştur. Resim, çocuğu tanımak, onun iç dünyası ve yakın çevresiyle olan ilişkileri hakkında bilgi edinmede kullanılacak geçerli bir araştırma ve psikopedagojik bir yansıtma aracıdır (Arıcı, 2006: 21). Buna göre öğrencilerin okul yöneticileriyle olan ilişkileri değerlendirildiğinde, yarısının okul yöneticilerini öğrencilerden ayrı ve yalnız algıladığı söylenebilir. Okul müdürünü ve müdür yardımcılarını öğrencilerle

birlikte resmeden öğrencilerin ise okul müdürü için yarından fazlasının, müdür yardımcısı için yarısının okul yöneticilerini öğrencilerin karşısında resmettiği; her iki okul yöneticisi için de öğrencilerin arasında resmedilme oranlarının en düşük düzeyde olduğu ortaya koyulmuştur. Buna göre, öğrencilerin gerek okul müdürünü gerekse müdür yardımcısını aralarında görmeye alışkın olmadığı; okul yöneticilerini öğrenci karşısında gösteren resimler incelendiğinde ise, daha çok öğrencilere toplu halde hitap ettiği törenlerde veya bireysel olarak öğrenci ile karşı karşıya resmedilen okul yöneticilerinin cezalandırıcı rolünde veya olumsuz durum içerisinde algılandığı ortaya koyulmuştur.

Öğrenci resimlerinde dörtte üç oranında okul yöneticilerine ilişkin olumlu durumlar tasvir edilirken, olumsuz durum resmeden öğrencilerin “dayak, şiddet, azarlama” gibi olumsuz durumları resimlerine taşıdıkları dikkat çekmektedir. Resimlerinde benzetme (metafor) kullanan tüm öğrencilerin ise okul yöneticilerini çiçek, güneş, ağaç gibi olumlu nesnelere benzeterek resmettiği ortaya koyulmuştur.

Öğrencilerin okul yöneticilerine ilişkin metaforları yöneticileri “kişilik özellikleri” ve “görevleri” başlıkları altında ayırmıştır. Öğrencilerin okul müdürünün kişisel özelliklerine ilişkin en çok kullandıkları metaforlar okul müdürünün “iyi bir insan” olması ve “sinirli” olması kategorisi altında yer almaktadır. Yıldırım ve Uğur (2011) tarafından ilköğretim birinci kademe öğrencilerinin var olan ve olması gereken okul müdürü imajı algılarını karşılaştıran araştırma sonuçlarında da benzer bir bulgu yer almaktadır. Yıldırım ve Uğur (2011)’un araştırma sonuçları öğrencilerin en çok kızmayan, bağırmayan, cana yakın, gülümseyen ve dövmeyen bir okul müdürü istediklerini, ancak öğrencilerin algılarındaki imajlara göre mevcut okul müdürlerinin çok sert, sinirli, kuralcı, yasakçı, kaba konuşan, öğrencilerle konuşmayan, yüzü gülmeyen, çatık kaşlı gibi özelliklerle

tanımlandığını ortaya koyulmuştur. Müdür yardımcısının kişisel özelliklerine ilişkin en çok kullandıkları metaforlar ise müdür yardımcısının “iyi bir insan” olması ve “çalışkan” olması kategorisi altında yer almaktadır. Okul müdürü ile karşılaştırıldığında, müdür yardımcılarının daha az sinirli olarak tanımlandığı da görülmektedir.

Okul müdürünün görevlerine ilişkin üretilen metaforlar en çok okul müdürünün “yönetim” ve “rehberlik” görevine ait olduğu görülmektedir. Yalçın ve Erginer (2012) tarafından, öğrenci, öğretmen, veli ve yöneticilerin okul müdürüne ilişkin algılarını metaforlar aracılığıyla ortaya çıkartmayı amaçlayan araştırma bulguları ile karşılaştırıldığında, Yalçın ve Erginer (2012)’in “yönlendiricilik/yol göstericilik” kategorisinde yer verdikleri bu görevlerin, öğrenci, öğretmen, veli ve yöneticiler olmak üzere tüm katılımcılar tarafından en fazla üretilen ikinci sıradaki metafor kategorisi olduğu görülmektedir. Müdür yardımcısının görevlerine ilişkin üretilen metaforların ise “eğitme (bilgi verme)” ve “yardım etme” kategorileri altında yer aldığı ortaya koyulmuştur. Okulların birincil görevi, öğrencilerin katılımını ve toplumun geleceği için önemli olan şeyleri öğrenmelerini sağlayacak nitelikte çalışmalar tasarlamaktır. Bir diğer ifade ile okulun işi, bilgi işçiliğidir (Schlechty, 2001: 55). Bu nedenle bir öğretim lideri olarak okul yöneticisinin okulun amaç ve işlevlerinin farkında olması, bu amaç ve işlevleri okul personeli için yorumlayıp anlatması, öğretmenleri sınıfta ziyaret ederek onara rehberlik etmesi, destek vermesi ve öğretimin aksamaması için gerekli önlemleri alması gerekliliği (Karslı, 2006: 248) göz önüne alındığında, öğrenci algılarına göre müdür yardımcılarının sınıf içinde daha çok görülmesi ve yardımcılık görevinde bulunması açısından bu beklentiyi okul yöneticilerine oranla daha yüksek düzeyde karşıladığı söylenebilir. Buna göre okul müdürü öğrenciler tarafından okulu yöneten ve rehberlik eden kişi, müdür yardımcısı ise eğiten ve yardım eden kişi olarak algılanmaktadır. Bu bulgu aslında öğrencilerin

okul müdürünü daha çok yönetsel lider, müdür yardımcısını ise eğitimsel lider olarak algıladıklarını göstermektedir denilebilir.

Öğrencilerin okul yöneticilerine ilişkin resimleri ve kullandıkları metaforlardan elde edilen bu araştırmanın sonuçları birlikte değerlendirildiğinde, ilköğretim birinci kademe öğrencilerinin gözünde;

Okul Müdürü: Daha çok kendi odasında vakit geçiren, okulda çoğunlukla yalnız, öğrencilerle iletişimi daha çok bahçedeki törenlerde olan ve öğrencilerle birebir iletişimi daha çok olumsuz durumda olan, sınıfta ve koridorlarda ender görülen, özünde iyi ama bir o kadar da sinirli; okuldaki görevi ise en çok algılanandan en az algılanana doğru sırasıyla okulu yönetme, rehberlik etme, koruma, eğitme (bilgi verme), denetim, sorun çözme ve düzeltme olarak görülen kişidir.

Müdür Yardımcısı: Tıpkı okul müdürü gibi çoğunlukla vaktini odasında geçiren, buna karşın sınıfta okul müdürüne kıyasla daha çok görülen, çok fazla olmamakla birlikte okul müdürüne oranla öğrencilerin yanında ve arasında biraz daha fazla yer alan, “iyi” ve “çalışkan” bir insan olarak tanımlanan, okul müdürüne oranla daha az sinirli ve okul müdürüne oranla daha olumlu kişilik özellikleriyle anılan, okulda sırasıyla eğitme (bilgi verme), yardım etme, rehberlik, yönetim, sorun çözme ve koruma görevlerini üstlenen kişidir.

Araştırma bulgularına göre, şu öneriler geliştirilmiştir:

- Okul yöneticilerinin okulda öğrenciler ve öğretmenler ile daha fazla iletişim halinde olması okul liderliği açısından oldukça önemli görülmektedir. Hâlihazırda okul yöneticilerinin öğrencilerle olan iletişimlerinin sınırlı olduğu, ancak öğrenciler ile daha fazla etkileşim kurmaya özen göstermeleri gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bu konu okul yöneticilerinin okulda daha

olumlu bir iletişim ortamı yaratılması açısından dikkat etmeleri gereken önemli bir konu olarak gösterilebilir.

- Okul yöneticilerinin okul içinde “görünür” ve “ulaşılabilir” olmaya; makam odalarından çıkarak sınıf ortamında ve okul koridorlarında öğretmen ve öğrencilerle daha fazla etkileşim halinde olmaya ve ayrıca aslında öğrencilerin karşısında değil, onların arasında ve onların yakınında olduklarını hissettirmeleri okul yöneticileri ve öğrenci ilişkileri açısından önemli görülmektedir.
- Okul yöneticilerinin önemli görevlerinden biri olan öğretimsel liderlik rolünü yerine getirebilmek için daha fazla zaman yaratmaya çalışmaları ve okulun nihai amacı olan eğitimsel faaliyetlere katılımlarını ve eğitimsel faaliyetlerdeki yol göstericilik görevlerini daha fazla önemsemeleri gerektiği söylenebilir.

KAYNAKÇA

- Açıkalın, A., Şişman, M. ve Turan, S. (2007). *Bir insan olarak okul müdürü*. (1. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Arıcı, B. (2006). “Resim, psikoloji ve çocuğun dünyasında resim.” Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sanat Dergisi, 10: 15-22.
- Aykaç, N. (2012). “İlköğretim öğrencilerinin resimlerinde öğretmen ve öğrenme süreci algısı.” Eğitim ve Bilim, 37(164): 298-315.
- Bogdan, R. C., & Biklen, S. K. (1992). *Qualitative research for education: An introduction to theory and methods* (2nd ed.). Boston, MA: Allyn and Bacon.
- Brannen, J. (2005). *Mixed Methods Research: A Discussion Paper*. London: NCRM Methods Review Papers.

- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, K. E., Akgün, E. Ö., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem A Yayınları.
- Cerit, Y. (2008). "Öğrenci, Öğretmen ve Yöneticilerin Müdür Kavramı ile İlgili Metaforlara İlişkin Görüşleri." *Eğitim ve Bilim*, 33(147): 3-13.
- Çelik, V. (2010). *Eğitimsel liderlik*. (2. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Çelikten, M. (2006). "Kültür ve öğretmen metaforları." *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21: 269-283.
- Doğru-Yıldırım, S. S., Turcan, A. İ., Arslan, E., ve Doğru, S. (2006). "Çocukların Resimlerindeki Aileyi Tanılama Durumlarının Değerlendirilmesi." *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15: 223-235.
- Döş, İ. (2010). "Aday Öğretmenlerin Müfettişlik Kavramına İlişkin Metafor Algıları." *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(3):607-629.
- Dündar, H. (2013). "Elementary students' metaphors for democracy." *African Journal of Agricultural Education*, 1(4): 44-50.
- Epstein, R. L. Ve Gamlin, P. J. (1994). "Young children's comprehension of simple and complex metaphors presented in pictures and words." *Metaphor and Symbolic Activity*, 9(3): 179-191.
- Ersoy, A. F. ve Türkkan, B. (2010). "İlköğretim öğrencilerinin çizdikleri karikatüre yansıttıkları sosyal ve çevresel sorunların incelenmesi." *Eğitim ve Bilim*, 35(156): 96-109.
- Gibson, C. B. ve Zellmer-Bruhn, M.E. (2001). "Metaphors and meaning: An international analysis of the concept of teamwork." *Administrative Science Quarterly*, 46: 274-303.
- Güven, B. ve Güven, S. (2009). "İlköğretim öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde metafor oluşturma becerilerine ilişkin nicel bir inceleme." *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(2): 503-512.
- Jupp, V. (2006). *The Sage Dictionary of Social Research Methods*. London, England: Sage Publications.

- Karadağ, R. ve Gültekin, M. (2012). "Metaphors that elementary school students use to describe the term "teacher". " Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 8(1): 69-83.
- Karslı, M. D. (2006). *Etkili okul yöneticiliği*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Koçbeker, N. B ve Saban, A. (2005). "Otistik Bir Çocuğun Yabancı Dil Öğrenimine İlişkin Örnek Olay İncelemesi." Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 14: 401-427.
- Lakoff, G. ve Johnsen, M. (2003). *Metaphors we live by*. London: The University of Chicago Press.
- Morgan, G. (1997). *Yönetim ve örgüt teorilerinde metafor*. Çev.: Bulut, G. İstanbul: MESS Yayınları.
- Nikitina, L. Ve Furuoka, F. (2008). "'A language teacher is like...": Examining Malaysian students' perceptions of language teachers through metaphor analysis." *Electronic Journal of Foreign Language Teaching*, 5(2): 192-205.
- Nuhoğlu, H. ve Afacan, Ö. (2011). "İlköğretim öğrencilerinin bilim insanına yönelik düşüncelerinin değerlendirilmesi." Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 12(3): 279-298.
- Özdemir, S. (2013). Türk eğitim sisteminin yapısı, eğilimleri ve sorunları. S. Özdemir (Ed.). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi içinde (ss. 1-52)*. (2. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Özden, Y. (2008). *Eğitimde yeni değerler: Eğitimde dönüşüm*. (6. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Sadık, F. ve Sarı, M. (2012). "Çocuk ve demokrasi: İlköğretim öğrencilerinin demokrasi algılarının metaforlar aracılığıyla incelenmesi. " *Uluslararası Cumhuriyet Eğitim Dergisi*, 1(1): 48-62.
- Saban, A. (2002). "Sınıf öğretmeni adaylarının ilkokula ilişkin en çok hatırladıkları ve en çok tercih ettikleri metaforlar." *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 1(2): 211-223.

- Saban, A. (2008). "Okula ilişkin metaforlar." Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 55: 459-496.
- Saban, A. ve Akbulut, M. G. (2012). "İlköğretim birinci kademe öğrencilerinin şiddetle ilgili algılarının çizdikleri resimler aracılığıyla incelenmesi." Turkish Journal of Education (TURJE), 1(1): 21-38.
- Sarı, M.(2010). "İlköğretim öğrencilerinde polis kavramının metaforlar aracılığıyla incelenmesi." Polis Bilimleri Dergisi, 12(2): 43-81.
- Schlechty, P. C. (2001). *Okulu yeniden kurmak*. Çev. Yüksel Özden. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Sosyal, D. ve Afacan, Ö. (2012). "İlköğretim öğrencilerinin "fen ve teknoloji dersi" ve "fen ve teknoloji öğretmeni" kavramlarına yönelik metafor durumları." Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 9(19): 287-306.
- Taymaz, H. (2007). *İlköğretim ve ortaöğretim okul müdürleri için: Okul yönetimi*. (8. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Yalçın, M. ve Erginer, A. (2012). "İlköğretim okullarında okul müdürüne ilişkin metaforik algılar 1." Öğretmen Eğitimi ve Eğitimcileri Dergisi, 1(2): 229-256.
- Yıldırım, N. ve Uğur, M. (2011). "Öğrencilerin algısından okul müdürü imgelerinin karikatürize ifadeleri." Kastamonu Eğitim Dergisi, 19(2): 409-426.
- Yin, R. K. (2003) *Case Study Research*. (3rd ed.). London, England: Sage Publications.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

There are different ways of expressing opinions about objects, events, concepts and situations. One of the most significant ways of expressing opinions by individuals is language. People resort to different means to make the utterance more meaningful, draw the attention of the interlocutor, and enrich the expression. They sometimes support the expression with a picture and sometimes reinforce the expression by using analogies. Metaphors, that is, analogies are one of the most powerful tools structuring, directing and controlling our opinions about the formation and functioning of events (Saban, 2004). Metaphors are a wonderful tool enriching the utterance and helping individual to unearth their opinions. Pictures are considered to be a manifestation of individual's way of assigning meaning to his/her perplexing world that he/she is trying to arrange and his/her cognitive development. Through pictures, it is possible to elicit the individual's opinions about any given concept and there are some studies trying to do this in the literature. In this way it seems to be possible to elicit students' perceptions of the roles assumed by school directors in the functioning of the school and instructive roles displayed by them and moreover, based on students' perceptions, the concept of "school director" can be redefined. Hence, the present study aims to solicit elementary school first level students' perceptions of school directors (school directors and vice school directors) through drawings and metaphors.

Method

The present study conducted to elicit the elementary education first level students' cognitive images of the concepts of school director and vice school director employed the case study model, one of the qualitative research

designs, in data collection and evaluation. The research is based on qualitative research approach. Convenience sampling was used in the research. The study was conducted with totally 204 students selected from 1st, 2nd, 3rd, 4th and 5th grades of two different schools from Kazan district of Ankara in 2012-2013 school year.

In the with the purpose of the study, the students were asked to complete these sentences “The school director is like because” and “vice school director is like because”. Moreover, the students were asked to draw what first comes to their minds when they hear the word “director” and explain their drawings with a paragraph so as to avoid any misunderstanding.

The analysis of the data it was found that there were 173 drawings to be evaluated. As the drawings and metaphors were evaluated simultaneously in the present study, metaphors of the students whose drawings were found to be worth evaluating were evaluated.

Findings

The analyses conducted revealed that there are 36 (21%) students drawing only a school director, 19 (11%) students drawing only a vice school director and 118 (68%) students drawing a school director and vice school director together. The school director was mostly painted in his/her office (f=30, 52%) and least painted in the class (f=8, 11%) and the vice school director was mostly painted in his/her office (f=30, 52%) and least painted in the corridor (f=5, 9%). When the distance of school directors to students is considered, it is normal for the students to draw him/her opposite of them the most (f=37, 61%) and among them the least (f=9, 13%). And they drew the vice school director opposite of

them the most (f=25, 51%) and among them the least (f=9, 18%). While in 49 of the drawings out of 173 (28%), the students drew something negative, in 124 of them (72%) they drew something positive.

It was found that the participating students generated 108 acceptable metaphors for the school director and while 57 (52%) of them are related to personal characteristics of the school director, 51 (48%) of them are related to the duties of the school director. Moreover, it was found that 110 acceptable metaphors were generated for the vice director and 68 (62%) of them are related to the personal characteristics of the vice director and 42 (38%) of them are related to the duties of the vice director.

Results and Discussion

At the end of the present study aiming to elicit the elementary school first level students' cognitive images of the school director and vice director by means of drawings and metaphors, it was found that more than half of the participants (68%) drew the school director and vice director together when they were asked to draw the school director and vice director. In the education system that the school is directed by the school director is a commonly held belief (Taymaz, 2007:82). However, it is seen that when the students hear the word "school directorate", together with the school director, vice director also come to their minds; hence, it can be argued that for students school directorate is represented by the school director and vice director together. It was also found that the school director and vice director were mostly painted in their offices.

When the school directors' proximity to the students is evaluated from the drawings, it is seen that more than half of the drawings do not include students together with the directors and directors were mostly painted on their own. In

light of this finding, it can be argued that more than half of the students consider school directors distant from students. While in three quarters of the students' drawings, positive situations are depicted in relation to school directors, the rest depict them in association with negative situations.

The students' metaphors about the directors are subsumed under two headings as "their characteristics" and "their duties". The most commonly used metaphors in relation to their characteristics by the students are related to "their being good humans" and "their being nervous". Yıldırım and Uğur (2011) conducted a study to compare the ideal image and actual image of school directors as perceived by elementary school first level students and reported a similar finding.